

Projekt moringa

Meldingen om, at der var fundet vand i en boring i den tørre Sahel landsby i Burkina Faso klikkede ind på WhatsApp en sen eftermiddag i begyndelsen af juni, mens vi, Margit Haxthausen og Anette Sonne, som projektets to koordinatore sad i det månedlige møde i det bornholmske kunstnerkollektivet 4D.

Vi har begge siden 2017 været involveret i projektet, der gennem salg af cremer og olier støtter kvindegrupper i henholdsvis Mali og Burkina Faso. Produkterne baserer sig på kvindernes leverancer af karitésmør (engelsk: shea butter) og moringaolie. De sælges på nettet, og i den borgerdrevne butik Høkeren i Aarsdale på Bornholm.

Overskud fra salget har bl.a. betydet at kvinderne i Mali har fået både en hirse- og en oliemølle, og at det har været muligt at give et godt tilskud til bygning af kvindernes eget hus i Pah.

Situationen i Sahel har siden udviklet sig således, at det ikke har været muligt at rejse til Mali og heller ikke for samarbejdspartnerne at rejse fra Mali til Burkina Faso. Derfor er samarbejdet omkring fremstilling af "beurre de karité" overgået til en gruppe kvinder fra Fil Bleus kreds, som både har udgangspunkt i Ouagadougou og den sydlige by, Garango.

Overskud fra salg af olie og tørrede blade gav sidste år kvindegruppen mulighed for at udvide plantagen med yderligere 100 træer. I Burkina Faso fik kvindegruppen i landsbyen Garango tildelt et stykke jord, hvor de plantede 100 moringatræer, finansieret af "Karité". Moringatræet er et træ, der er tilpasset det tørre klima i Sahel og klarer sig godt i

forhold til de klimaændringer, der opleves stærkt i Vestafrika. Træets blade er meget protein- og vitaminholdige, og frugterne, nogle små nødder, indeholder en kostbar olie, der er efterspurgt i kosmetikindustrien. Det franske kosmetikfirma l'Oréal, betegner olien som "verdens mest eftertragtede og kostbare ansigtsolie".

Overskud fra salg af olie og tørrede blade gav sidste år kvindegruppen mulighed for at udvide plantagen med yderligere 100 træer.

Medarbejdernes Honorarfond i Novo Nordisk har støttet projektets alle tre faser med bl.a. penge til hegn, til bygning af tørrehus, og givet kvinderne mulighed for at komme på kursus i regnskabsføring og på kursus i økologisk landbrug.

Kvindernes vision er at skabe et bæredygtigt projekt, hvor de foruden indtægterne fra moringaplantagen kan dyrke grøntsager mellem træerne til salg på det lokale marked og til selvforsyning.

I landsbyen kan man kun dyrke grøntsager hele året, hvis man har adgang til kunstvanding. Derfor var det afgørende for kvinderne at få en brønd.

Men det ville koste mange penge at betale et brøndboringsfirma, etablere pumpe og drypvandingsanlæg, vidste kvinderne. Og det beløb kunne de ikke skaffe i gruppen.

Heldigvis var salget af cremer gået godt i det forløbne år og "Karité" kunne suppleret af et kraftigt tilskud fra IK – træde til. Brøndboringen gik i gang!

Efter et par forsøg lykkedes det at finde en vandåre, og glæden var stor. En pumpe drevet af et solcelleanlæg er blevet installeret og ledninger er blevet lagt ud til drypvanding.

Nu manglede kvinderne bare frø til at så de mange grøntsager. Frø er dyre og svære at skaffe i Burkina Faso. Derfor havde den danske støttegruppe gennem et stykke tid indsamlet frø (fra tomater, peber, græskar, meloner m.m.) Da nyheden om at der var fundet vand nåede os, blev frøene straks sendt afsted.

I tiden efter regntiden arbejdede kvinderne meget i grøntsagshaverne, og der er siden blevet høstet godt. Foruden grøntsager dyrker kvinderne også Artemisia Annuua, der i tørret tilstand anvendes som te og er et meget effektivt middel til behandling af malaria.

Anette Sonne, Margit Haxthausen
2022 dec.